

EKO

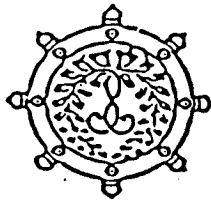
回

向

DRIEMAANDELIJKS
TIJDSCHRIFT

Juni 1992

Nr 52 53

Centrum voor Shin-Boeddhisme v.z.w.

Pretoriastraat 68
B-2600 Antwerpen-Berchem

Afgiftekantoor : 2600 Berchem 1

I n h o u d

Editoriaal : Dāna	1
Sh.A.Peel : De Naam is Namu Amida Butsu (xv)	4
Agn.Jedrzejewska : Hoe Japans is Jodo-Shinshu	9
K.Haemers : Visies	13
M.R.Franck : Dharma-leerrede uit het Kremlin	15
D.Girardin : Beperkingen	19
H.Eerdekens : Tegen de stroom in	22
7th Shin Conference Europe (Düsseldorf)	24
Jikoji-Nieuws	27

Het Centrum en de Shin-Tempel JIKOJI erkennen de spirituele en morele autoriteit van de Jōdo-Shinshū Hongwanji-ha (Kyoto) in de personen van Hoofdabt Go-Monshu Koshin Ohtani en van Ere-Hoofdabt Zenmon Kosho Ohtani, maar zijn voorts organisatorisch en financieel autonoom. Hun werking is dus afhankelijk van uw medewerking, uw waardering en uw steun.

Onze bankrekening (voor België) is 408-2066511-88, Centrum voor Shin-Boeddhisme V.Z.W., 2600 Berchem-Antwerpen. Voor Nederland en buitenland, bij voorkeur op postrekening 000-0173766-39, op naam van A.Peel, B-2600 Berchem-Antwerpen, België .

Uitdijnaan

DĀNA

Wie Jikoji met open ogen bezoekt, weet dat er twee tastbare recipiënten zijn om *dāna* te beoefenen : in de bibliotheek tegen het prikbord en in de gang een grote koperen bedelnap. Geregeld zit er inderdaad wat zowel in het kleine plastic potje als in de koperen schaal. Dankbaarheid hiervoor, ook voor de kleinste muntgave. Uiteraard ook dankbaarheid voor de minder anoniemen die hun schenking via bank- of girorekening of onder omslag overmaken.

Want *dāna* is boeddhistische beoefening. *Dāna* is 'gave', 'vrijgevigheid', 'het schenken'. Het is de eerste deugd onder de *pāramitā*'s, de eerste 'volkomenheid', nog vóór *śīla*, de moraliteit.

Toch gebeurt het dat we ondervinden dat er hier of daar een misverstand moet bestaan aangaande *dāna*. Toegegeven : in onze geldmaatschappij wordt immers veel gebedeld voor een massa humanitaire, culturele, religieuze of zo-maar collectes. Dat procedé geeft ons de mogelijkheid ons geweten te sussen door afstand te doen van een briefje van honderd en in sommige gevallen daarbij te genieten van fiscale aftrekbaarheid.

Maar is dat wel *dāna*? Of is dat een witwassing? *Dāna* gaat immers véél verder dan dit 'geld geven' dat in feite een moreel afkopen is. *Dāna* is gave. En zelfs overgave - ook van tijd, van initiatief, van inzet. Ja : de gave van zichzelf. En daarom is het ook de eerste volkomenheid van de boedisattva.

Zoiets viel me op, jaren terug, bij een van mijn eerste bezoeken aan Nishi Honganji. Van heinde en ver komen "bedevaarders" hun hoofdtempel bezoeken. Niet zo maar zoals men een museum of een badplaats bezoekt. Zij komen er uit de verste hoeken van Japan om er iets van zichzelf te geven. Want die dames en heren stropen er hun mouwen en eventueel de panden van hun kimono op, wikkelen een witte handdoek rondom hun hoofd, grijpen borstels, owellen en emmers en beginnen met een urenlange schoonmaakbeurt in en om de tempelgebouwen.

Zo was er een oude bezemende heer die mijn verbaasd *gaijin*-gezicht zag, een brede glimlach kreeg en zei : "O-fuse!", d.i. 'eerbiedige schenking aan de tempel'. Wat later vernam ik dat die oude heer een beroemd jurist en professor aan de universiteit van X. was.

Daartegenover staat onze dāna-problematiek. Ik geloof dat het in hoofdzaak gaat om een soort drempelvrees : je moet al heilig zijn om heilige plaatsen schoon te maken... Ofwel is het een ego-gerichte afremming, want we hebben het vaak moeilijk om tot gave, d.i. tot afstand over te gaan, allicht niet uit gierigheid maar blijkbaar omdat we zó opzien tegen de inspanning van een schenking van iets anders dan van een geldbriefje. Zich inzetten, zijn tijd besteden ? Dan wanneer we het reeds met onze tijd zo druk hebben...

En wat is belangrijk ? Belangrijk genoeg ? Ieder van ons verzuipt in de belangrijke dingen die hij te doen heeft. De zoldering schilderen, de auto wassen, een boek schrijven, een vergadering van de pingpongclub, een training voor body-building, een lezing over reïncarnatie, de vakantie in Lesotho voorbereiden... Dan liever betalen vooraleer Shitoku weer begint te zagen... En excuses vinden we bij de vleet.

Veel nieuws is er hierover niet onder de zon. En vermits we nu toch op bijbelse taal alluderen, schiet het mij te binnen dat Jezus in zijn tijd al met dergelijke problemen te kampen had. Hij ergerde zich immers aan de zo drukke bezigheden van zijn tijdgenoten. *Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waardig* (Matth.10:37). Of meer direct : *En Hij zei tot een ander : Volg Mij. Maar deze zei : Sta me toe eerst heen te gaan om mijn vader te begraven. Maar Hij zei : Laat de doden de doden begraven... En weer een ander zei : Ik zal U volgen, Heer, maar laat me eerst afscheid nemen van mijn huisgenoten. Maar Jezus zei : Niemand die de hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen er achter hem ligt, is geschikt voor het Koninkrijk Gods* (Luc.9:59-62).

Het probleem is overigens helemaal niet eigen aan de christelijke wereld.

Shinran Shonin vraagt niet eens dat men alles in de steek zou laten om hem te volgen. Overigens wou hij niet dat men hem volgde : *Ik, Shinran, ik heb zelfs niet één discipel* (Tannisho, VI). Wél vraagt hij dat men onderscheid zou maken tussen datgene wat een sociale of psychologische behoefte kan zijn en datgene wat religieus van belang is, in 't bijzonder de spirituele hand aan de religieuze ploeg te slaan. Overigens is Shinrans leven een meesterlijk toonbeeld van dāna.

Een ander kenmerk van dāna is dat het beslist geen antwoord op een 'vragen naar' is. Dāna is spontaan, zoals elke handeling van de bodhisattva. Dāna vraagt geen voorafgaandelijke organisatie en zeker geen mundane of geestelijke berekening. Dāna is geen reactie *nā*, het is een actie *vōdr*. Gemakkelijk is dit niet. Ware

niet zo gemakkelijk, het zou zeker geen *pāramitā* kunnen genoemd worden. En soms kan je niet zonder een organisatie, zonder een 'vragen naar'. Kijk maar naar de bedelende Theravada-monniken : ze lopen door de straten die ze kennen en de mensen weten er wat er van ze verwacht wordt. Of kijk eens naar de binnenkaft van dit Eko-nummer : daar staat een ampere verholen smeekbede, met daarbij nummers van bank- en giro-rekeningen... Toe maar !

En toch blijf ik koppig geloven dat echt *dāna*, onder welke vorm ook, het resultaat is van eigen initiatief.

In het Avatamsaka-sutra lees ik in de Geloften van Samantabhadra¹:

Voorts, Heer van edel gemoed, wat betekent 'de rijkelijke offergave ter ere van alle boeddha's ? ... Maar, Heer van edel gemoed, van alle gaves is de gave van de Leer toch de beste. Dergelijke gave heet 'de offerande van het beleven van de Leer', 'de offerande ten gunste van alle wezens', 'de offerande van het omarmen en ondersteunen van alle wezens', 'de offerande van het op zich nemen van het lijden van alle wezens', 'de offerande van het bevorderen van de wortels van verdiensten', 'de offerande van het niet-afwijken van de bodhisattva-taak', 'de offerande van het niet loslaten van het gemoed ter verlichting'. Waarlijk, Heer van edel gemoed, de verdienste verworven door het aanbieden van deze offergaven is eindeloos. Maar vergeleken bij één enkele gedachte aan de Leer, zouden ze niet meer zijn dan één honderste deel ervan, neen : minder nog dan één honderdduizendste koti van nayuta van kala van upannishad deel ervan...

"O-fuse !" zei me de oude jurist, een bezem in de hand, beide blote voeten in een natte dweil, een schittering in de ogen.

Namu Amida Butsu.

Shitoku

¹Zie b.v. *Aldus heb ik gehoord*, p.52 en 53.

Shitoku A. Peel

Mappo (2)

南
無
阿
彌
陀
佛

Daar waar de meeste boeddhistische bewegingen in China zich geconfronteerd voelden met de dreiging van *mappō*, dan is het toch zo dat precies deze dreiging de drijfkracht is geworden voor een hernieuwd religieus denken. Nieuwe wegen werden geopend, nieuwe vormen van spiritualiteit werden geëxploreerd. Immers: noch filosofisch noch devotioneel noch emotioneel kon men zich neerleggen bij het feit dat het Mededogen van de Boeddha dan toch begrensd zou zijn. Het grote probleem van het universele heil voor alle wezens vroeg een revolutionaire, gloednieuwe benadering. Zo komt het dat, in plaats van een paralyserende factor of een breuklijn te zijn, het concept van de Vervallen Leer een verrijkende aansporing is geworden.

Ook Shinran was diep getroffen door de idee van *mappō*. Van zijn meester Hōnen had hij geleerd dat in deze zwarte periode het niet meer doenbaar was te vertrouwen op de kracht van het eigen gemoed die zich manifesteert onder de vorm van een morele code, van ingewikkelde rituelen en van moeilijke meditatiepraktijken (hoofdzakelijk visualiseringen). De zwakte eigen aan de menselijke geest vond volgens hem zijn oerbron precies in de aanwezigheid van *mappō*: was deze periode immers niet begonnen in het jaar 891²? Bleek die niet uit het verval van de keizerlijke macht, uit de gruwelijke machtsstrijd tussen de grote Taira- en Minamoto-clans en de militaristische staatsgreep van de Kamakura-shoguns? Uit de epidemieën, de endemische hongersnood, de natuurrampen? En zeker uit de zucht naar rijkdom en invloed van de boeddhistische tempels en abten en priesters met hun dreigementen van hel en onderwereld en hun tempelmilities die zelfs het keizerlijk hof durfden bedreigen?

²Althans volgens de berekening van Fei Ch'ang-fang, die in zijn *Li-tai-san-pao-chi* (T.49,23a) Boeddha's parinirvana in -609 situeert.

Hoezeer Shinran bewogen werd door de mappō-gedachte blijkt overduidelijk uit het 6de hoofdstuk van zijn Kyogyoshinsho, waar hij bijna geheel de verhandeling "Lamp voor het Mappō-tijdperk"³ citeert (§ 80). Dit bracht voor hem niet enkel mee dat men enkel nog kan vertrouwen in Amida's Ander-Kracht uitgedrukt in de nembutsu. Voor hem induceerde dit mappō-concept meteen andere denklijnen.

Zo b.v. dient zijn visie dat de menselijke geest fundamenteel 'slecht' is verstaan te worden in deze mappō-belichting. Shinran heeft nooit beweerd dat de menselijke natuur noodzakelijkerwijze en in alle omstandigheden slecht is. Zijn begrip 'slecht' heeft geen morele of sociale connotaties. In tegendeel : hij verzet zich tegen elke verrechtvaardiging van immoreel handelen en raadt de beoefening van de Zes Volmaaktheden (*paramita*) aan, ook al legt hij zich erbij neer dat de mensen, hijzelf inclusief, moreel 'slecht' handelen uit zwakte. Wat hij wél degelijk bedoeld, is dat de mens geestelijk, d.i. op het religieuze niveau 'slecht' is : niet bij machte op eigen kracht de verlichting te verwezenlijken.

De menselijke natuur is immers te diep aangegrepen door begeerte, haat en verdwazing. Zolang we ons van deze *bonnō*⁴ niet kunnen losmaken, kunnen we geen verlichting, nirvana, Geboorte in het Reine Land verwezenlijken - noch zelfs serieus nastreven. Maar bevrijding uit de boeien van die *bonnō*, dat is juist 'Verlichting'. Zo zit de mens gevangen in de vicieuze cirkel van zijn existentiële situatie. En vermits hij niet meer, vanuit mappō, kan beschikken over de nodige kracht om deze cirkel te doorbreken, kan Shinran duidelijk uitdrukken dat we door onze 'slechtheid' veroordeeld zijn tot de hel, de hel van onze menselijke existentie. Maar net zoals in Sartre's Huis Clos, is er een uitweg die we niet zien, die we weigeren te zien, een deur die sedert tijdloze kalpa's open staat : de onvoorwaardelijke werking van Amida's Voortijdelijke Geloofte is het enige én noodzakende proces van bevrijding uit het lijden.

Sedert Shinrans dagen zijn we ononderbroken blijven leven in dit mappō-tijdperk. We kunnen weliswaar op basis van historische en tekstkritische redeneringen aantonen dat het geloof in een Decadentie irrelevant is, en zeker dat de tijdschema's en de verschijnselen toegeschreven aan elk van de Drie Dharma-periodes louter fictie zijn.

---

³Mappō *tōmyōki*, toegeschreven aan Saichō, de stichter van de Japanse Tendai-school.

⁴Sk. *klesā* : 'smart, beleving, hindernis'.

En toch : diep in ons hart blijven we ergens vasthouden aan een soort mappō. Misschien niet *die* beschreven in de sutra's en de sastra's, maar we geloven, hebben steeds geloofd en zullen blijkbaar blijven geloven dat onze tijd een degenerescentie is.

In ons overspannen hedendaags leven ondergaan we mappō stecker dan ooit te voren. We kunnen niet ophouden met vrees te denken aan de duizenden vervuilingen en bevlekkingen (*kīeśa* !) die onze lucht, ons water, onze aarde ondergaan; aan de bedreigingen van nucleaire, biologische, chemische en psychologische vormen van oorlogsvoering en consumptie-industrie; aan de hersenspoelende massa-media, aan de biogenetische en politieke manipulaties...

Deze afschildering van onze moderne maatschappij is allicht in-triest. Met de dag wordt het moeilijker onze toekomst met optimisme in te zien. Toch is deze houding, deze vorm van aanvoelen niet nieuw. Ik ben zelfs zo vrij te geloven dat de mensheid sedert millenia met dergelijke emoties opgescheept zit.

Ik meen dat de notie van mappō, zij het ook in andere termen, iets is dat sedertlang in ons gemoed ingeëtst is - misschien zelfs in ons collectief onbewuste. Iedereen gelooft in een of andere vorm van mappō. We drukken dat o.a. uit door te stellen dat vroeger alles beter was : het brood, de groenten, het fruit, het vlees, de vis, het voetbal, de tennis, het weer, de seizoenen, de godsdienst, de politiciers. Grootmoeders dagen... Toen grootmoeder, in plaats van de lakens, de onderbroeken, de handdoeken te stoppen in die vervelende luidruchtige wasmachine, het geluk had een hele dag aan de wastobbe te staan, een hele dag te wringen, te spoelen, te drogen, te strijken... Zovel beter was het immers in *those good days of old...*

Meen niet dat dergelijke opvatting het resultaat is van een geindustrialiseerde maatschappij. Het ziet ernaar uit dat het altijd zo geweest is. Reeds Plinius de Jongere klaagt over de slechte kwaliteit van het brood (in 't jaar 69 !) dat écht oneetbaar geworden is, dan wanneer het in zijn jonge jaren zo heerlijk lekker was en gemaakt van uitsluitend natuurlijke ingrediënten... En wie van ons herinnert zich niet de geur van moeders pannekoeken of zelfs de heerlijke rook uit grootvaders pijp ?

We dragen allen in ons de dormante gedachtenis van een ancestraal wensdenken : een afwijzing van de realiteit van vandaag. We willen vluchten naar een voor immer voorbijge verleden, een overigens imaginair verleden. We vluchten in retro-

dromen en scheppen een *Bühne* vol illusoire flashbacks. En dromen maar van een Aards Paradijs, of van de tijd dat de Voorouders nog onder ons leefden en de dieren nog spraken...

Is het om onszelf te verontschuldigen voor onze hedendaagse wereld, dat we het begrip 'decadente tijd' ingevoerd hebben, waarin alle waarden van beschaving en menselijkheid geleidelijkaan zullen vernietigd worden? En vermits alles vergankelijk is, waarom zouden beschaving, cultuur, mensheid dan niet vergankelijk zijn?

We moeten zowel de situatie van de wereld als de situatie van onze innerlijkheid als voorwerpen van reflectie nemen, maar we mogen onszelf niet overleveren aan een of ander on- of buitenzinnig pessimisme. Vooral niet wanneer dit bovendien nog ego-gericht is: wanneer wetenschapslui ons vertellen dat over 5 of 7 miljard jaar de zon zal ontploffen en alle planeten, aarde inclusief, in een vuurgloed gaat verzwelgen, dan laat dit ons ijskoud. Maar als men ons duidelijk maakt dat de Lage Landen door een laag lava zullen overdekt worden in het jaar 2012, dan gaan we ons zorgen maken. Dit is een vorm van ego-anthropocentrisme: ik zie mijzelf als lid van de mensheid, - iets waarmee ik meer moeite heb als het gaat over een gebeurtenis die nog miljarden jaren ver in de toekomst ligt. Of noem dit menselijke kortzichtigheid...

Hoe oncomfortabel deze vooruitzichten ook zijn: laten we zeker niet vergeten dat de Reine-Landmeesters - en zeker Shinran - ons een middel aan de hand doen, niet alleen om die ondergangsgedachte qua verleden, heden en/of toekomst bewust te accepteren en te verteren, maar ook om de meest hopeloze existentiële situatie om te keren tot een universum van verlichting.

Als we tot de diepste diepte van ons gemoed afgedaald zijn, als we de grenzen van onze verwachtingen overschreden hebben, dan keert NAMU AMIDA BUTSU voor ons het lijden om tot vreugdig aanvaarden; dood wordt geboorte, eenzaamheid tot éénheid. Door de nembutsu wordt dan het besef van mappô veranderd in de realisering van een positief gericht leven.

Dat is eigenlijk de reden waarom we niet al te zwaar moeten tillen aan het mappô-drama. Wanneer de dingen voor ons de verkeerde kant opgaan, laten we ze dan aanvaarden zoals ze zijn en zonder ze erger te maken dan ze uit zichzelf wel zijn. Onze reactie moet er een van vertrouwen zijn. Meer dan ooit dienen we de inbreng van het Reine-Landonderricht in het dagelijkse bestaan diep te beleven

(noem dat *meditatie* of *contemplatie*), niet enkel met onze hersenen, maar met geheel ons wezen, in de minste van onze handelingen.

Mappō : dat is inderdaad hier en nu, dat is altijd hier en nu, net zoals de wereld van lijden en het probleem van goed en kwaad hier zijn. Onze Jodo-Shinshu school kent noch talismans noch magische formules noch buitennormale geestes-toestanden om daaraan te ontkomen. Behalve dan het Mededogend Licht van Amida. Behalve dan NAMU AMIDA BUTSU.

NAMU AMIDA BUTSU is het Dharma-Lichaam van Geschikte Middelen⁵ werkzaam in het ruimte-tijdcontinuüm, maar als manifestatie van het Dharma-Lichaam van Wezenheid dat buiten tijd en ruimte staat. Daarom is er in NAMU AMIDA BUTSU geen Tijdperk van de Ware Leer, geen Tijdperk van de Schijnbare Leer en ook geen Tijdperk van de Vervallen Leer. Er is enkel de werkzaamheid van de Gelofte-Kracht.

Daardoor komt het ook dat we niet hoeven te treuren over de voorbije zo mooie tijden en niet hoeven het leven zoals het vandaag is of zoals het morgen zou zijn te vrezzen of te minachten. Laten we niet hullen over dingen die ons ontsnappen. Laten we onze religieuze (d.i. weer-bindende !) levensvreugde niet verduisteren door onze kleinzielige berekeningen, verwachtingen, voorstellen en bedoelingen van enige "verlossing" door middel van menselijke inspanningen. Laten we in de eerste plaats vertrouwen, steeds meer vertrouwen hebben in de ware en werkelijke natuurlijkheid (*jinen-hōni*) van Amida's Gelofte-Kracht.

Eigenlijk is de situatie heel eenvoudig : NAMU AMIDA BUTSU verandert voor ons elke mappō in Reine Land. Wat kan je nog meer wensen ?

---

⁵Sk. *dharmakāya-upāya*, Ch. *fang-pien fa-shen*, Jap. *hōben-hosshin*.

Agnès Myoshu Jedrzejewska

HOE JAPANS IS JODO-SHINSHU ?

Een Dharma-talk op 1 maart 92 uitgesproken in de Korinji-tempel te Yokohama.

Jodo-Shinshu wordt gewoonlijk beschouwd als een heel Japanse lering. Er zijn zelfs boeddhologen die het Shinboeddhisme niet willen erkennen als een ware lering van de Boeddha precies omwille van de Japanse stijl van de liturgie en al die tradities die het leven van het Japanse volk met Jodo-Shinshu verbinden. Ik werd er eens zelfs op gewezen dat iemand die geen Japanner is, de Jodo-Shinshu niet op de juiste manier kan verstaan.

Maar wat mij betreft, ik heb het Shinboeddhisme benaderd vanuit het universele karakter van Shinran Shonins religieuze ervaring. En ik ben in Japan gekomen met Namu Amida Butsu als gids, om hier meer te vernemen over Shinrans SHINJIN en dat te vergelijken met mijn eigen ervaring; en om uit die vergelijking te leren en geestelijk te groeien. En zo komt het dat ik hier niet onder vreemden leef, maar in deze Jodo-Shinshu tempel Korinji, en dat ik mijn best doe iedereen aan te sporen de traditie naar deze tempel te komen te handhaven.

Ik geloof immers dat het door deze traditie is dat men een goed karmische connectie kan leggen, die uiteindelijk zal leiden tot de bevrijding van elk van u, bevrijding uit de onvrede van de samsarische existentie. Weliswaar zijn heel wat mensen die vinden dat het mogelijk is regels en wetten te voorzien om een goede wereld te scheppen waarin onze kinderen kunnen leven. Helaas, de werkelijkheid toont ons het tegengestelde aan. En juist de werkelijkheid is het enige onderwerp van de Leer van de Boeddha.

De Boeddha verloor geen tijd met de mensen te zwellen met overbodige kennis zonder enig praktisch nut. Alles wat hij zijn medemensen vertelde, had betrekking op de manier waarop wij onze levenstijd optimaal kunnen gebruiken, de manier die voor ons het voordeligst en meest genietbaar uitkomt. En wat deed Shinran Shonin ?

Wel, ook Shinran wou zijn leven niet verspillen. Hij wou zich niet bezighouden met zaken die slechts onbelangrijke of illusoire resultaten opleveren. Hij wou

Pramoedaya Ananta Toer heeft niet een onmiddellijk doel nagestreefd : hij heeft gesproken en gehandeld zoals hij meende te moeten spreken en handelen, omdat hij *niet anders kon*, zonder zicht op een resultaat. De kans was groot dat hij op een dag in stilte zou 'verdwijnen'.

Wanneer Amos Oz de juiste ingesteldheid dan niet zou gehad hebben, welke zou die dan wel geweest zijn ? Hij verkeerde immers in de karmische situatie dat zijn land moest opgebouwd worden. Moest hij dan niet handelen, toezien en op de berg Tabor in meditatie verzinken ?

Het is niet de bedoeling vanuit mijn luie stoel de gemoedsgesteldheid van Amos Oz te onderzoeken en te decreteren *wat hij had moeten doen*. Maar zijn bittere ontgoochelde woorden laten me niet los.

Wél kan ik vermoeden dat de gemoedsgesteldheid van Ananta Toer anders was : hij geeft althans de indruk gehandeld te hebben "in niet-handelen". Ook hij heeft zich niet afgezonderd op een berg in meditatie, maar hij heeft zijn handelingen volbracht in een toestand-van-meditatie, met geen ander doel buiten datgene te doen wat hij aan het doen was.

Meditatie, niet als een praktijk die zeer weldadig kan zijn, maar meditatie als gemoedsgesteldheid van waaruit men handelt, zonder enige verblinding van welke aard dan ook.

De wereld van Amos Oz was sterk gekleurd door zijn verlangen naar een nieuw vaderland, daar waar de wereld van Ananta Toer alle kleurschakeringen vertoonde die deze prachtige en barbaarse samsarische wereld ten toon spreidt.

"Want", zo zegde Zuiken Inagaki, "gewone mensen menen dat de wereld is zoals ze hem zien. Dat valt echter te betwijfelen. Alle verschijnselen zijn leegheid. Neem bijvoorbeeld het geval van water. Voor ons, mensen, is dat "water". Voor vissen is dat hun woonst en wereld, hongergeesten zien het als vuur, hemelse wezens zien het als een juweel."

Zo verscheiden was waarschijnlijk de visie van Amos Oz en van Ananta Toer op 'de' wereld. Maar dit laatste is niets meer dan een fantasie vanuit een luie stoel.

Sh. Myoukai Rutger Franck

DHARMA-LEERREDE UIT HET KREMLIN
(vervolg en slot)

De invloed van taal op ons denken

Het denken en waarnemen wordt in aanzienlijke mate beïnvloed door het spreken in een Indo-europese taal die uit duidelijk afgebakende zinsdelen bestaat, zoals grammaticaal *subject* (onderwerp), gezegd zoals het werkwoord "zijn" (ontologisch denken) en grammaticaal *object* (lijdend voorwerp). Deze typische eigenheid van onze (westerse) talen is een ernstige handicap die oosterse talen, zoals b.v. het Chinees dat niet opgebouwd is uit vaste zinsdelen, niet hebben. Het belang en de invloed hiervan op ons westers denken wordt door de studie van de semantiek en de linguïstiek aangetoond. (Ik moet overigens bekennen dat ik het fenomeen 'spreken' niet precies functioneel in de skandha's kan thuisbrengen.)

Heel terloops, vergeten we in dit verband niet dat de logica van Aristoteles op een systematisatie van de Griekse grammatica opgebouwd is. Zijn ideeën, of het syllogisme en de retoriek, samen met de ideeënleer van zijn leermeester Plato en de filosofie en dialektiek van diens leermeester Sokrates, vormden de basis van de neoplatonische filosofie van Plotinos. Deze Griekse denkers zijn overigens de erflaters van onze westerse filosofie, waarop latere kerkleraren zoals Augustinus hun christelijke theologie zullen opbouwen.

Het is, m.i., redelijk om aan te nemen dat, door de afwezigheid van die taalkundige handicap in de oosterse talen, oosterlingen makkelijker toegang hebben tot het diepere inzicht en begrip van Boeddha's Leer, vooral de Mādhyamika (de 'Midden-Weg' van Nāgārjuna, als systematizatie van de Mahā Prajñāpāramitā).

Laten we nu terugkeren naar de begrippen kennis en inzicht.

Het lijkt geen twijfel, zegt de Leer, dat onze wankele kennis, geconditioneerd door on-wetendheid, een uitermate gebrekkige basis vormt voor verder begrip en inzicht.

Begrip en inzicht worden niet aangeboren, maar kunnen wel geleidelijk verworven worden door verder opbouwen op opgedane ervaring. Dit is de normale gang van zaken in de opvoeding en de verdere intellectuele ontwikkeling van de mens.

Wanneer we dus uitermate gehandicapt worden in begripsvorming wat 'wereldse' zaken betreft, dan is dat ook het geval op 'spiritueel' vlak. Ook geestelijk inzicht en begrip krijgen we niet mee bij onze geboorte (ook al hebben we de Boeddha-natuur in ons meegekregen) maar kan door kennis(name), geleidelijk onderzoek, het afwegen tegen persoonlijke ervaring en toetsen, tot ontwikkeling gebracht worden wanneer en zodra de omstandigheden, zeg maar onze karmische conditie, daartoe gunstig en 'rijp' zijn.

De Volkomen Wijsheid

Begrip en inzicht zijn nog geen synoniem voor wijsheid.

De Leer van de Boeddha, de 2500-jaar oude traditie, in stand gehouden, toegelicht en verruimd door de oosterse patriarchen, wijzen en meesters, tonen ons, via de praktijk van het boeddhisme, de weg tot het ware in-zicht en de verwezenlijking van de Volkomen Wijsheid (Prajñā-pāramitā).

Terecht wordt de Leer van de Boeddha de Leer van de Wijsheid genoemd.

...en de Weg die leidt naar de Wijsheid

De Tweede Edele Waarheid geeft ons een inzicht in de oorsprong (het waarom) van het lijden. Schematisch wordt deze oorzakelijkheid weergegeven door een causale keten, de pratitya samutpāda. Ingekort kan deze keten als volgt uitgedrukt worden :

onwetendheid --- ik-geloof --- ik-verlangen --- ik-existentie --- lijden

De Derde Edele Waarheid verklaart ons hoe het stopzetten van het lijden (dus ook van de onwetendheid) verwezenlijkt kan worden. Zij is a.h.w. het spiegelbeeld van de Tweede E.W. en beschrijft de toestand van het opheffen van het lijden, dat ligt in de niet-onwetendheid: het nirvana (letterlijk "doven", b.v. van een vuur). Nirvana is de toestand van de Absolute Kennis, de Volkomen Wijsheid, de leegte (śūnyatā)⁶, het Grote Mededogen, het Boeddha-schap.

---

⁶De vertaling 'leegheid' is eigenlijk te verkiezen boven 'leegte', dat teveel naar een afwezigheid verwijst i.p.v. naar een openheid (Sh.).

Nirvana is ook de afwezigheid van alle dichotomisch, dualistisch, discriminerend subject/object-denken.

Voorwaar, een grote sprong van louterere kennis naar wijsheid, en zeker naar de Volkomen Wijsheid.

Hoeft het verwondering te verwekken dat generaties westerse denkers, filosofen, geleerden en 'oriëntalist' zich eeuwenlang (vaak vruchteloos) gebogen hebben over de diepe inhoud en alle mogelijke implicaties van het "tat tvam asi" uit de Upanisads, of het "ken jezelf" van de Grieken, of het "(G)nosce te ipsum" van de scholastiek of het "Nirvana is samsara" van Nāgārjuna⁷? Weinigen kunnen zich, uit eigen kracht, bevrijden uit het knellend keurslijf van het dichotomisch subject/object-denken.

Een van de wijzen uit het Oosten, de monnik Shinran Shonin⁸, in tegenstelling met de monniken uit Gorbachev's verhaal, talmt niet met het verstrekken van een antwoord. Hij spoort ons aan alle eigen kracht los te laten. Het vlot waarmee we de brede stroom van het moeilijk kennis-vergaren hebben overgestoken, hoeven we niet verder op onze schouders rond te torsen.

Door gewoon ons eigen dwaas, onwetend zelf te zijn, alles, vooral onze eigen kracht, los te laten en te vertrouwen op Amida Boeddha's Andere Kracht, ontwikkelen we de Boeddha's Natuur in ons, de attitude van de hoogste bochi, de kiemen van het Mededogen en de Wijsheid.

"Clear up your mind and wash away all you have heard !

"What you have heard and learnt is of no avail.

"Your knowledge and memory cannot be relied on;

---

⁷Zo staat het niet in MMK : *na samsārasya nirvāṇāt kiñcid asti viśeṣanam/ na nirvāṇasya samsārāt kiñcid asti viśeṣanam // "nirvana is uiteindelijk niet te onderscheiden van samsara, en samsara is uiteindelijk niet te onderscheiden van nirvana". Men dient het verschil tussen "is [gelijk aan]" en "geen onderscheid" (na ... asti viśeṣanam) niet uit het oog te verliezen !*

⁸Shinran zelf zou dit "monnik" niet gezegd hebben ! Zowel in KGSS (VI,117) als in Tannisho (Epiloog), onderlijnt hij dat hij *sō ni arazu zoku ni arazu* is : noch monnik noch leek. (Sh.)

*"What is truly reliable is the inconceivable Power
of Amida's Vow and His Call : Namu Amida Butsu."
(Uit : Zuiken's Sayings)*

Gorbachev onthult in zijn verhaal niet of de Russische koning tot inzicht gekomen is maar, zo leert ons de Leer, zijn ervaring was zeer zeker niet nutteloos. Shakyamuni Boeddha zei dat het zeldzaam is en moeilijk als mens geboren te worden en al even zeldzaam dat men met de Leer in contact komt.

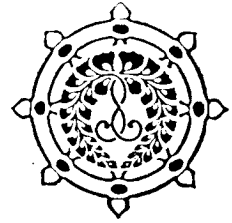
Laten we dankbaar zijn voor die andere monnik, Shinran Shonin, en voor alle andere meesters die ons, uit het Oosten, de Wijsheid van de Mededogende Leer brachten.

Namu Amida Boeddha.

Danielle Girardin

BEPERKINGEN

Alle bestaansvormen - om te kunnen bestaan - zijn noodzakelijk aan beperkingen onderhevig. Rupa⁹, tenminste voor de fenomenen zoals wij als mensen die waarnemen en ermee omgaan, is zowel de mogelijkheidsvoorwaarde voor hun bestaan als hun uiteindelijke beperking. Bestaan als een ik - of dit nu gaat om een rots, een wolf of een mens, is niet mogelijk zonder beperkt te zijn als rots, als wolf, als mens.

Voor ons mensen, gebonden als we zijn aan ons ik-denken, verschijnen de ultieme limieten van ons bestaan als geboorte en dood, en het is tussen deze polen dat het ik-universum zich afspeelt. Voorbij de limieten van geboorte en dood neemt het menselijke denken meestal een of andere variant aan van annihilatievoorstellingen of van een *wishful* eeuwigheidsdenken. In het eerste geval beleven we de dood als de dreigende afgrond van het Niets aan de rand van de ik-wereld, als de sprong in het niet-ik dat was vóór mijn geboorte en dat blijft voortbestaan na mijn dood. In het andere geval stellen we ons ik voor als een vaste kern, onder de vorm van een ziel, een atman, een vooroudergeest of wat dan ook, in elk geval iets dat overblijft en dat het nog wel oneindig zal rekken, in een of andere spirituele bestaansdimensie of geïncarneerd in volgende bestaansvormen. De dood wordt zo ontgaan van haar schokkende karakter, het lijkt allemaal nog wel mee te vallen; ons ik kan zich immers rustig verder zetten, zoals een eeuwigdurende soap-opera.

Maar uiteindelijk zijn al onze voorstellingen op dit vlak getekend door onze ik-situatie nu, en het is vanuit deze situatie dat we moeten vertrekken; het is met onze ik-wereld nu dat we iets moeten doen. Ook onze ik-wereld is aan beperkingen onderhevig, het ik is eindig, niet alleen in tijd maar ook in mogelijkheden. De persoon die we doorheen het samenspel van oorzaken en omstandigheden geworden zijn, betekent de uitsluiting van al de andere personen waarin we mogelijk hadden kunnen evolueren. We kunnen maar een beperkt geheel van kennis opdoen en een beperkt geheel van situaties en ervaringen doorleven. Het is dus met

---

⁹De eerste *skandha* (bestaansgroep) : vorm, lichamelijkeid.

beperkingen dat we zullen moeten leven. De vraag is hoe we ermee zullen leven, wat het betekent met beperkingen te leven.

Gemakshalve kunnen we natuurlijk zeggen "we zijn bombu", we zijn beperkte wezens, we zijn hopeloos verwickeld in onze ik-passies, in onze onuitroeibare deviaties. Laten we aanvaarden dat we gewone mensen zijn, mensen van vlees en bloed, spiritueel totaal onvermogen, en dat het daarom geen belang heeft of we nu flamenco leren dansen, naar VTM kijken of in psychoanalyse gaan, zolang we maar ons vertrouwen stellen in Amida, in het oneindige mededogen dat het Boeddhachap zelf is.

In zekere zin is dit waar, maar tegelijk ervaar ik deze houding als een vertekening van Shinrans bedoeling toen hij zichzelf *bombu* noemde. Shinran heeft zich *bombu* genoemd nadat hij twintig jaar lang radicale meditatieve praktijken heeft beoefend. Shinran heeft de woede en wraak van de maatschappelijke autoriteiten op zich gehaald door een compleet onconventionele vorm van de Leer te verkondigen. Hij is uit het klooster, uit het monnikschap en in het huwelijk getreden, in een cultuur-historische context waarbinnen deze opeenvolging allerminst tot de gangbare zaken behoorde. En later, op hoge leeftijd en in armoede, is hij beginnen schrijven en schrijven; zijn bekommernis om zijn inzichten en ervaring door te geven hebben tot het laatste toe al zijn aandacht en energie opgeëist.

Shinrans leven is extreem geweest. Shinran is tot de limieten gegaan. En in die limieten moet het besef en de ervaring van het eigen spirituele onvermogen gegroeid zijn, en daarmee tegelijk de aanvaarding van Ander-Kracht.

We moeten niet te vlug zeggen: "ik ben een bombu". Het mag geen excuus worden om ons te nestelen in gemakzucht en middelmatigheid. Het heeft geen zin te zeggen "ik kan niet zwemmen" als je nog nooit in het water gesprongen bent. Maar spring! En je staat verbaasd van je eigen inzet om stand te houden wanneer je voelt hoe het water je meesleurt. En misschien zwem je. In dat geval heb je je zelfkracht ontdekt; misschien heb je de limieten ervan verlegd. Maar misschien zwem je niet en leiden al je gekke bewegingen om boven te blijven helemaal tot niets, en aan het einde van de strijd voel je hoe je uitgeput in het water verzinkt, hoe je tot het water en de stroming behoort, en op dat moment kan je zeggen "ik ben bombu"; je bent tot het uiterste van je kunnen gegaan, tot een punt waarop je niets te verdedigen en niets te verliezen hebt, en dan geschiedt de zelfgave aan de Ander-Kracht.

Met deze metafoer bedoel ik niet noodzakelijk dat we ons volledig in meditatieve praktijken moeten storten. Dergelijke praktijken zijn slechts één mogelijkheid om de grenzen van zelfkracht en Ander-Kracht te verkennen. Want het leven zelf stelt ons voor tal van andere mogelijkheden, en we kunnen niet op alle vlakken tegelijk met onze grenzen bezig zijn. Dat is trouwens niet nodig. We hoeven niet permanent op de rand te wandelen. Maar het is wel waardevol dat we ons - op een of andere wijze - vertrouwd maken met de ervaring van wat het betekent om op de rand te wandelen. Want het is op die rand dat het besef en de ervaring van het eigen spirituele onvermogen groeit. Zonder die ervaring betekent het niets om te zeggen "ik ben bomu"; zonder die ervaring blijft er iets in ons zich tegen deze idee verzetten. Zonder die ervaring is ons spreken over vertrouwen en Ander-Kracht een woud van woorden, een woud waarvan we de schoonheid misschien wel kunnen aanvoelen, maar waarin we niet bereid zijn onszelf te verliezen.

Namu Amida Butsu.

What I could not say
I put into a warm hug
And kissed her goodbye.
I heard the sweet *nembutsu*
She uttered with a sigh.

Marcus C.

Hubert Eerdekens

TEGEN DE STROOM IN

In 1633 dwong het Heilig Officie Galileo Galilei (1564-1642) de leer van Copernicus af te zweren. Galilei was een Italiaans wis-, natuur- en sterrenkundige die sinds 1610 het wereldbeeld van Copernicus verdedigde. Deze laatste, een Pools geleerde (1473-1543), stelde de zogenaamde heliocentrische theorie op, waarin niet de Aarde het middelpunt van het heelal is (zoals men tot dan toe aannam) maar waarin de Aarde evenals de andere planeten om de zon wentelt.

Ofschoon de theorie klopte, werd ze op grond van haar onverenigbaarheid met de leer van de Rooms-Katholieke Kerk verworpen.

Bovendien leek de theorie ook in tegenstrijd met wat men letterlijk kon zien. Elke dag opnieuw verscheen de zon in het Oosten en bewoog zich in een wijde boog over de aarde om tenslotte te verdwijnen achter de westelijke horizon.

En toch. We weten nu wel beter : de Aarde, evenals de andere planeten, draait wel degelijk rond de zon. Wat dus ogenschijnlijk voor onmogelijk werd gehouden bleek toch juiste te zijn.

Iets analoogs kan ons overkomen wanneer we met de doctrine van anattā in contact komen. Anattā betekent niet-zelf. De idee van een zelf is volgens de Leer van de Boeddha een illusie. De Boeddhistische notie van niet-zelf is vreemd, om niet te zeggen schrikwekkend. Dat is zo voor de hedendaagse mens, en dat was ook zo voor de mensen die leefden ten tijde van de Boeddha. Een monnik vroeg eens aan de Boeddha : "Is er een situatie waarin je gekweld wordt omdat je niet iets duurzaam kan vinden in jezelf?" De Boeddha antwoordde : "Ja, monnik, dat bestaat." Elders zegt de Boeddha : "O monniken, dit idee dat ik niet kan zijn, dat ik niet kan hebben, is afschrikwekkend voor de niet-onderwezen, wereldlijke mens."

Geen wonder dat de Boeddha zulks moeilijk te zien, moeilijk te begrijpen noemde. Zijn Leer ging tegen de stroom in, tegen de zelfzuchtige begeerte van de mens.

De Leer van Anattā of geen-zelf is niet zomaar uit de lucht gegrepen. Zij is het gevolg van de analyse van de vijf skandha's en de leer over Pratitya samutpada.

Wanneer de vijf skandha's onderzocht worden, vinden we niets dat als zelf kan beschouwd worden. Het individu is niets meer dan een samenvoeging van ervarings-niveaus. Maar dit lijkt niet zo. Vandaar dat de Boeddha over avidyā spreekt : het niet-weten.

Waarom deze Leer van Anattā ? Volgens de Leer van de Boeddha is het idee van een zelf een denkbeeldige en verkeerde overtuiging die op geen enkele manier met de werkelijkheid overeenstemt. Het veroorzaakt schadelijke gedachten over mij en mijn, egoïsme, haat, begeerte enz. Het is de bron van alle ellende in de wereld, van persoonlijke conflicten tot oorlogen tussen verschillende landen. De waarde van de anattā-doctrine ligt in het opheffen van het niet- of mis-weten. Zij is bedoeld om de mens te helpen verlichting te realiseren.

De Leer van de Boeddha over geen-zelf moet niet als negatief gezien worden. Net zoals Nirvana is het de werkelijkheid en werkelijkheid kan niet negatief zijn. Het is het geloof in een niet-bestaand denkbeeldig zelf dat negatief is. De leer van anattā verdrijft de duisternis van verkeerde inzichten en doet het licht van wijsheid ontstaan.

ANNOUNCEMENT

The Seventh Shin Conference Europe will be held on Sept.2,3,4 and 5, 1992 in Düsseldorf, Germany, in the House of Japanese Culture (Haus der Japanischen Kultur), Brüggener Weg 6, D-4000 Düsseldorf 11.

It is sponsored jointly by Bukkyo Dendo Kyokai (Tokyo), represented by the Buddhist Promoting Foundation Europe e.V./Numata Center (Düsseldorf), Homba Hongwanji (Kyoto), the International Association of Buddhist Culture (Kyoto) and the European Shin Buddhist communities.

The Conference will be presided by the Patron of the European Shin Buddhist communities, His Eminence Kosho Ohtani, Zenmonshu of Jodo Shinshu Hongwanji-ha, Kyoto, accompanied by Lady Yoshiko Ohtani.

This 1992 Conference will once again be a meeting of American, European and Japanese scholars and representatives. But the general public interested in Buddhism, especially Shin Buddhism, is also invited to attend.

Theme of the conference is :

European Shin Buddhism or Shin Buddhism in Europe ?

LECTURES

Everybody is invited to present a paper, but priority will be given to topics directly concerning contemporary European issues. Conference languages are English and German. Each paper should not exceed 30 minutes.

Those who wish to present a paper, should let us know its title and, if possible, an abstract not later than June 1. The text to be handed to Conference participants must be sent in not later than August 1, 1992.

PROGRAMME

Wed.Sept.2

2 p.m. *Myubutsu-shiki* (Dedication Ceremony) at Eko-ji, organized by Bukkyo Dendo Kyokai.

4 p.m. *Kikyo-shiki* (Confirmation Ceremony) at Eko-ji, by Zenmonshu Kosho Ohtani.

Thu.Sept.3

09.00 Registration

09.15 Opening ceremony

10.00 Session 1

12.00 Lunch

13.30 Session 2

17.00 Closing service

Fri.Sept.4

09.00 Opening service
09.15 Session 3
12.00 Lunch
p.m. Informal meeting

or

a.m./p.m. For sightseers : boat excursion on the river Rhine
Sat. Sept. 5

09.00 Opening service
09.15 Session 4 : Discussion groups . Themes :
- *European Organizational Problems*
- *Relations with other Buddhist Denominations*
- *Propagation of Shin Buddhism in Europe*
- *Translation of Shin texts into European Languages*
11.00 Reports and Conclusions of discussion groups
12.00 Closing ceremony
13.00 *Sushi-lunch (optional)*
14.00 Farewell !

The definitive full programme will be handed at the beginning of the Conference.

REGISTRATION

The registration fee is DM 60,-- (US\$ 35.-; ¥ 4,800.-). Included are coffee, tea, refreshments, sandwiches at lunch-time Sept. 3 & 4, and copies of papers.

For those who wish to participate in the farewell lunch on Sept. 5, at 13.00, the fee is DM 90,-- (US\$ 55.-; ¥ 7,500.-).

The fees should be paid in advance by bank transfer (no personal checks are accepted !) to

Shin Conference
Kredietbank 408-2077611-33
B-2600 Antwerpen-Berchem (Belgium)

Registration is confirmed by returning the registration form received by June 1, 1992, with the payment of the fee.

All correspondence regarding participation and registration should be sent to

Rev. Prof. Dr. Shitoku A. Peel
Leemputstraat 10
B-2600 Berchem-Antwerpen (Belgium)
tel. (INT) 32.3.218.73.63
fax (INT) 32.3.235.92.20

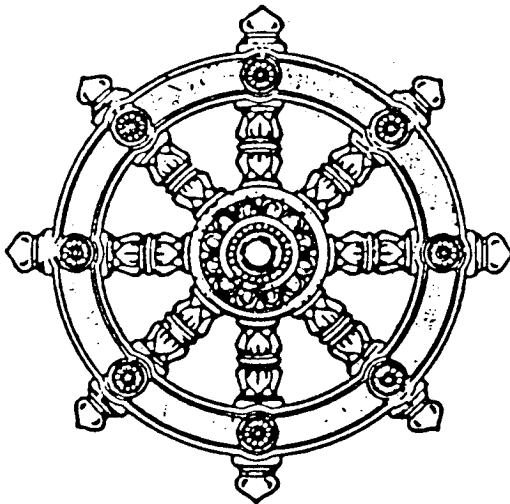
The fee for the boat excursion on the river Rhine is not included in the registration fee !

HOTEL RESERVATIONS

Due to internal reasons, it is impossible for the organizers to deal with hotel reservations. So please ask your local travel agencies to book your hotels.

The Buddhist Promoting Foundation e.V. will handle only reservations for Hotel Ramada (2-persons room from DM 248 to 568/night) and the youth hotel Jugendgästehaus (from DM 26,20/night + breakfast). For these reservations, please contact Mr.Y.Nakajima, at Buddhist Promoting Foundation e.V., Brüggener Weg 6, D-4000 Düsseldorf 11 (tel.INT.49.211.57 40 71; fax INT.49.211.57 35 46).

Wie belangstelling heeft, vraagt het 'registration form' aan op het vermelde adres !

JIKOJI--Nieuws

Hanamatsuri

Zoals elk jaar werd in Jikoji eens te meer de Geboorte van Boeddha Gautama herdacht. Volgens de Mahayana-traditie op de 8ste dag van de 4de maand; omgezet in onze zonne- en Gregoriaanse kalender op 8 april.

Maar wij deden dat op zondag 12 april. Een mooi gezelschap was eens te meer opgekomen om de dienst bij te wonen, met de bijzonder 'attractie' zoete tee over Baby Buddha's hoofd te gieten... wat toch altijd weer een speciale gemoedsinstelling veroorzaakt.

Nadien werd er naar gewoonte druk getafeld met het meegebrachte eten en drinken en leuke en discussies. Helaas liet het weer niet toe dat we dai in de tuin zouden doen en moesten we ons terugtrekken in de conferentiezaal.

Bijzonder was de aanwezigheid van Rev. Hisao Inagaki en zijn dame. Hij bekleedde van begin april tot midden mei de Numata-chair voor boeddhisme in de Universiteit Leiden, maar vond toch de gelegenheid om met de Jikoji-vrienden een heerlijke Hanamatsuri mee te maken.

In een brief aan Shitoku, kort vóór zijn terugkeer naar Japan, vroeg hij

aan alle members of Jikoji zijn dankbaarheid en zijn beste wensen over te maken.

Jikoji-lezingen 1992-93

Voor volgend seizoen worden in Jikoji nu twee cycli lezingen voorzien.

De eerste reeks, al aangekondigd in Eko 50 (sept.91) heeft als thema "*Filosofie en Mystiek van het reine-Landboeddhisme*" en gebruikt hiervoor als leidraad Shinrans *Shoshinge*, wel bekend bij alwie onze feestelijke erediensten heeft bijgewoond. Deze cursus ligt onmiskenbaar in het verlengde van de 1991-92 serie Boeddhistische Filosofie. Dat houdt meteen in dat er dient gerekend te worden op een degelijke vertrouwde wereld. Voorzien kan alvast worden dat het publiek voor deze serie eerder beperkt zal blijven, alhoewel... Deze cursus wordt gegeven door Shitoku.

Daartegenover hernemen we - zoals in '89-'90 - een serie "*Introductie tot het Boeddhisme*", meer gericht tot een groter aantal belangstellenden. Daarin worden de belangrijkste thema's eigen aan het algemene (d.i. niet-sectarische) boeddhisme behandeld. Deze reeks wordt, in functie van de onderwerpen, verzorgd door D.Girardin (Prof.Dr. VUB), K.Haemers (M.A. FVG) en H.Eerdeken (Sh.Myojo,

Homba Hongwanji). De coördinatie (en misschien ook een kleine inbreng qua iconografie) berust bij Shitoku. Buiten het algemeen overzicht komen dus meer bepaalde aspecten aan bod, zoals karma, wedergeboorte, individu en gemeenschap, meditatie e.d.m.

Beide lezingencycli gaan door op afwisselende vrijdagen in Jikoji, om 20 u. en beginnen in de tweede helft van september.

Voor details zoals onderwerpen, juiste datums, bijdrage enz. worden twee info-folders uitgewerkt die in juni/juli beschikbaar zullen zijn. Maar belangstellenden kunnen ze nu reeds aanvragen. Zeker is zeker...

Kikyo-shiki

In tegenstelling tot de vorige jaren dat ter gelegenheid van een Europese Conferentie Zenmon Kosho Ohtani van de gelegenheid gebruik maakte ook Jikoji, de eerste Shin-tempel in Europa te bezoeken, zal dat dit jaar niet mogelijk zijn.

Vermits *kikyo-shiki* (de "bevestigingsceremonie", nl. de formele intrede in het Shinboeddhisme als lid van de Honganji-gemeenschap) enkel en uitsluitend tot de bevoegdheid van de actuele Hoofdabt (Monshu) en van de Ere-hoofdabt (Zenmon) behoort, zouden geïnteresseerden hiervoor zich op 2 september naar Düsseldorf moeten begeven.

Gelieve in dit verband met Shitoku contact op te nemen.

I'm like a boatman
Afloat upon the ocean
Of Amida's love.

Marcus C.

ROOSTER DER BIJEENKOMSTEN
Zomer 1992

- Di 02.06 20 u. Junirai (Ru)
Di 09.06 20 u. Amida-kyo (A)
Di 16.06 20 u. Sambutsuge (B)
Di 23.06 20 u. Juseige (P)
Di 30.06 20 u. Junirai (Sh)
- Di 07.07 20 u. Amidakyo (D)
Di 14.07 20 u. Sambutsuge (H)
Di 21.07 20 u. Juseige (Ré)
Di 28.07 20 u. Junirai (K)
- Di 04.08 20 u. Amidakyo (Ru)
Di 11.08 20 u. Sambutsuge (A)
Zo 16.08 10.30 O-Bon¹ - Shoshinge (Sh)
Di 18.08 20 u. Juseige (B)
Di 25.08 20 u. Junirai (Sh)
- Di 01.09 20 u. Amida-kyo (P)
02/05.09 Shin Conferance Düsseldorf
Di 08.09 20 u. Sambutsuge (D)
Di 15.09 20 u. Juseige (H)

---

¹Gedachtenis van de overledenen (Sk.Ullambana).

J I K O - J I
Tempel van het Licht van Mededogen

CENTRUM VOOR SHIN-BOEDDHISME v.z.w.

Pretoriastraat 68
2600 Antwerpen-Berchem

Tel. 03/218.73.63

Fax 03/235.92.20

Verantwoordelijk uitgever: Sh.A.Peel, Leemputstraat 10, 2600 Antwerpen-Berchem
Overname toegelaten mits bronvermelding en bewijsexemplaar .

Snelrukkerij Total Copy Service, Herentals